

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

1 De odio Dei, & proximi quid sit, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Secundo dico, quoties à iure tibi datur facultas accusandi, non peccas contra charitatem etsi accuses non enim iustitia aduersus charitatem esse potest. Vnde etsi videatur contra charitatem esse delinquentem accusare, quem correctione secreta emendare poteris, at vere non est contra charitatem, cum ipse se delinquentem huiusmodi damno exposuit, & bono communi, quod per accusationem intenditur, sufficienter compensatur. Adde, manifestatio secreti delicti de se non est contra charitatem, quatenus charitas est virtus specialis, sed est contra iustitiam. Ergo si secludamus à tali manifestatione peccatum iniustitiae, & peccatum contra charitatem demus secludere. Denique si contra charitatem esset accusatio delicti, quod potest correctione secreta praecaveri, esset contra praecipuum Domini latum, Matth. 18. at ibi non loquitur Christus de accusatione, sed de denunciatione Evangelica, quae potius ad correctionem, quam ad punitionem procedit. Ergo.

PUNCTUM XVI.

Vtrum iudex teneatur repellere denunciationem sibi factam de delicto, eo quod illius secreta correctio non praecesserit.

- 1 Proponitur ratio dubitandi.
- 2 *Loca sentit obligatum esse iudicem, si commode potest, denunciationem repellere. At si denunciatus persistit, admittere debere denunciationem.*
- 3 *Teneatur iudex denunciationem admittere, tamen si denunciatus non probauerit denunciationem praecessisse.*
- 4 *Satisfit rationi dubitanti, n. 1. adducta.*

Ratio dubitandi desumitur ex cap. qualiter, & quando 2. de accusat. ibi enim dicitur denunciationem debere praecedere charitativam monitionem, iuxta textum Evangelicum: ubi primo corrigendus est frater secretis, deinde adhibendi sunt testes, postea si illos non audierit, dicendum esse Ecclesiae. Ergo omittens hos actus aduersus ius diuinum, Naturale, & Canonicum, denunciat. Ergo repellenda est eius denunciatio ut illicita, & contra charitatem, & iustitiam. Ergo non potest iudex illam admittere alias fauebit peccato denunciantis. Confirmo in supradicto cap. eodem modo dicitur debere charitativam monitionem praecedere denunciationem, quo inscriptio accusationem, & clamorosa insinuatio inquisitionem, sed sine inscriptione accusatio nulla est, & sine clamorosa insinuatione nulla inquisitio. Ergo nulla erit denunciatio sine charitativa monitione. Confirmo secundo, ex doctrina Baldi in leg. 1. ff. de libor. & posthum. formam datam à lege, vel statuto non debere omitti, & ex tex. notandum in leg. magis puero §. penult. ff. de rebus eorum. Sed monitio secreta videtur tradi à Christo Domino pro forma, antequam denunciatio Ecclesiae fiat. Ergo est nulla denunciatio monitione omissa, & ita videtur tenere Felin. in cap. novit. de iudicis col. penult.

2 In hac quaestione loca 2. 2. quaest. 33. art. 8. disp. 47. num. 29. affirmat iudicem obligatum esse in quantum commode possit impedire denunciationem taliter factam. At si denunciatus non vult desistere, posse illam admittere, etsi requiratur eius officium, tenet admittere. Prima pars probatur ratione dubitandi. Secunda ex eo quod denunciatio iniudicia non habet dependentiam à secreta correctione, neque iure naturae, neque diuino, neque canonico, cum nullibi ob eius omissionem irrita reddatur. Non in iure canonico (de quo poterat esse dubium.) Nam in cap. qualiter & quando dicitur, denunciationem debere praecedere secretam monitionem, sicut accusationem libellus: sed non dicitur debere praecedere eodem ordine necessitatis, alias deberet constare semper, cum denunciatio fit praecise, secretam correctionem testelque fuisse inductos: quod est contra praxim. Quapropter cap. licet Helib. de simonia, cum Abbas Pomposianus ad summum Pontificem de claus esse ob varia crimina, & ipse opposuisset secretum non fuisse correctum, & delatores restarentur corruisse: Pontifex nihil de hoc puncto curauit, sed ad causae decisionem processit. Verum est processisse ex officio ob clamorofam de delictis insinuationem, ac proinde non videtur huiusmodi res adaequate probate denunciationem valere omitta correctione.

3 Quapropter cenleo dicendum teneri iudicem denunciationem admittere, etsi denunciatus non probauerit monitionem praecessisse, quod mihi persuadet vltus iudicum nihil de monitione interrogantium. Fateor tamen ipsum denunciante non praemissa correctione, cum deberet praemittere, peccare, & iniustitiam facere, at valide denunciare. Quia aliud est esse iniustitiam denunciationem, aliud esse validam. Verum si iudici aliquo modo constaret monitionem secretam non fuisse praemissam, casu quo esset praemittenda, quod difficile constare potest, iustitiam denunciationem omnino esse repellendam à iudicio, utpote iniustam, & contra praecipuum Dominici tradit expressè Glossa in cap. cum dilectus, 2. de accusat. per text. ibi si confiteri praefatum Episcopum de iam dictis excessibus non fuisse praemonitum ab eodem,

à denunciatione repellatis eisdem & cap. qualiter eodem titulo. licet Helib. de simonia Suar. tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 2. fin. num. 15. Valen. disp. 3. quaest. 10. p. 5. §. postet. etiam pag. 682. & 683. Alфонсус de Villaguri. in sua pract. l. 2. tit. de denunciat. Euangel. cap. 9. conel. 4. pag. 10. q. 9. & pag. 11. conel. 3. addit debere iudicem antequam denunciationem admittere, interrogare denunciante an praemiserit secretam correctionem, testelque induxerit, quod si ita fecerit non probauerit, causamque omissionis legitimam non allegauerit, omnino esse repellendum. Sed quod diximus verius est ob vltum receptum.

4 Ad rationem dubitandi patet ex dictis: mandatur enim ille ordo correctionis secretae praemissi denunciationi, ut licita, & iusta denunciatio fiat, non ut valida, cum non possit denunciatio iustitica dependere à monitione secreta, quae eo ipso, quo secretè fit, non potest de illa constare.

DISPUTATIO IV.

De odio, invidia, discordia, schismate, aliisque charitati contrariis.

Sicut charitas plures actus habet tam internos, quam externos, de quibus in superio ribus dictum est, sic etiam habet plura vitia sibi contraria, scilicet odium Dei, & proximi, inuidiam, acidiã, discordiam, contentionem, schismam, iram, seditionem, bellum, & scandalum, de omnibus his hac disputatione agemus. Solùm de scandalo, quia materia latior est, in sequentem disputationem referuamus.

PUNCTUM I.

De odio Dei, & proximi, quid sit, & quale peccatum.

- 1 *Odium est charitati contrarium, & est duplex, abominatio, & inimicitia.*
- 2 *Proponuntur quadam obiectiones, & sic illis satis.*
- 3 *Quodcumque ex iis obis circa Deum est mortale, neque fieri potest veniale ex leuitate materia.*
- 4 *Circa proximum aliquando esse potest veniale.*
- 5 *Odium proximi differt specie ab odio Dei.*
- 6 *In odio proximi qui censent non esse plures actus speciei distinctos.*
- 7 *Probabilis est oppositum.*
- 8 *Quae ratio odium proximi ab ira, & indignatione, appropinquat vindictae distinguitur.*
- 9 *Enumerantur plures casus, in quibus licitum est proximo velle malum.*
- 10 *An optare mortem, vel de illa gaudere ob hereditatem habendam licet, proponitur negans sententia.*
- 11 *Contrarium ut probabile defenditur, si cum dubio fiat motu ratione.*
- 12 *Satisfit contrario fundam. n. 10. adducto.*

Odium charitati oppositum est, velle alicui malum, quod malum illius est. Dupliciter concipitur, primo abominatio, id est ipsam personam tanquam tibi contrariam, & desiderando, ut non sit, & hic actus est odium abominatiois. Secundo, desiderando illi aliquid malum ex supradicta abominatioe, quod vocatur odium inimicitiae. Sic omnes Doctores in discussis referendi Vtrumque odium veritari posse circa Deum, & circa proximum de fide est. Circa proximum veritatur, si ob malum, quod in ipso residet, vel ob iniuriam tibi illatam aduerseris, velique illum perimere, aut aliquid aliud malum illi euenire. Circa Deum veritatur, non quatenus in se est, quia ut sic nihil mali habere potest, sed quatenus te punie, tibi que difficulta imperat: ob has enim rationes potes illum aduersari, & quantum in te est velle, ut non sit.

2 Quod si obiecias. Nullus potest velle alteri malum, nisi illud malum sibi esse bonum apprehendat. At in aduersione Dei, eiusque inimicitia nulla ratio boni esse potest. Ergo. Respondo nullam rationem boni esse, apprehendi tamen, & existima aliquid sufficere, ut possit Deus odio haberi à non videntibus ipsum. At illi qui Deum clarè vident, cum videant obiectum summè diligibile, nequeunt illum odio habere: sic D. Thom. 2. 2. quaestione 34. art. 1. & ibi, Cateranus, Valen. disputatione 3. quaestione 11. p. 1. in fin.

Si in istis, Secundo, qui alterum odit, & aduersatur, est ob aliquid malum in eo existens: at in Deo nullum malum esse potest. Ergo non est capax odij, & auersivus? Respondo non tempore esse necessarium ad odium, vt malum existat in periona, quae odio habetur, sufficit, si malum aliquid causet. Quapropter est

in Deo nullum malum esse possit, quia non potest vilo bono carere...

Quodcumque ex his odiis, si circa Deum versetur, est mortale peccatum...

Si autem odium circa proximum versetur, etiam est grave peccatum...

Si autem odium circa proximum differat specie ab odio Dei...

Si autem odium circa proximum differat specie ab odio Dei...

Si autem odium circa proximum differat specie ab odio Dei...

Ceterum mihi omnino dicendum videtur contrarium cum Suarez...

Secundo inquirens, qua ratione odium proximi ab ira, & indignatione...

manet ferè omnes Doctores; quia habent diuersas rationes formales...

Dixi in principio odium proximi esse, velle illi malum, quia illi est...

Si autem odium circa proximum differat specie ab odio Dei...

Nihilominus credo, si cum debita moderatione facias, te posse absque peccato...

DE SERVO ALACRITON...

appetere ad actus virtutis præstandos. Item carere molesta infirmitate, inopia, aliisque malis, vt liberis Deo seruire possis. Cognoscis autem hæc omnia consequi te non posse, nisi Deus de vita præsentis proximum tolleret. Poteris ergo ex supradicto sine, & ob illius consecutionem proximi mortem desiderare, & de illa succedente gaudere; quia non gaudes de illa, quatenus proximo mala est, ibi sistendo (hoc enim esset malum) sed gaudes de illa, quatenus est causa tui emolumenti, & secundum hanc rationem bona esse videretur, & appetibilis. Secus verò esset, si velles proximo absolute, & efficaciter mortem, quia talis voluntas illicita & peccaminosa esset sub quocunque motu illa haberet, quia velles illam inferre, & consequenter velles homicidium, quod semper illicitum est.

12 Neque obstat fundamentum contrarium. Concedo te debere bonis fortunæ vitam proximi præferre, quoad effectum, & voluntatem efficacem, ac proinde teneris bona fortunæ exponere, vt vitam proximi conserues. Secus de inefficaci affectu, & simplici complacencia dicendum est, quia respicit obiectum secundum se, & ex illius bonitate sumit speciem, non ex illius executione.

PUNCTUM II.

De inuidia, qua ratione sit peccatum charitati contrarium.

- 1 Inuidia quid sit.
- 2 Multipliciter de bono alterius dolere, & tristari potest absque inuidia.
- 3 Tristari de bono alterius, quia tibi bonum proprium diminuit, est inuidia, & peccatum ex genere suo mortale.
- 4 Non deest, qui sentiat inuidiam solum esse mortale, cum ex illa moueris ad iniuste remouendum proximi bonum.
- 5 Non admittitur hæc sententia.
- 6 Sæpe inuidia est veniale peccatum.
- 7 Inuidia est vnum ex vitiis capitalibus.

Inuidia est tristitia de bono alterius quatenus per se, & ratione sui proprium nostrum diminuit. Vel est gaudium de malo illius, quatenus per se, & ratione sui nostrum malum dimittit. Sic Doctores communiter cum D. Thoma 2.2. quæstione 36. art. 1.

2 Pro explicatione huius definitionis aduerte, multipliciter te dolere posse de bono alterius, & de illius malis gaudere. Primum, si doleas, quia bonum illius est, & gaudeas de malo, quia malum illius est. Et sic dolor, & gaudium ad odium pertinent. Secundum, si doleas de bono alterius, quia inde per accidens sequitur tibi aliquod nouementum, & hic dolor non est peccatum inuidia, sed sæpe licitum esse potest, si nouementum, quod times, licitè refugis, quia tunc non tam doles de bono alterius, quam de tuo damno. Toler. de septem peccatis. cap. 63. vers. primo. & cap. 64. Tertio, dolere potes de bono alterius, non quia in illo est, sed quia tu illo careres, qui dolor non est inuidia, sed amulatio, quæ bona esse potest, si dolor moderatus sit, & circa res appetendas veretur. Toler. e. 65. Si circa res improportionatas, vt cum videris Regem & Pontificem, doles quod non sis, est veniale; si circa res turpes, aut illicitas, pro qualitate malitiæ peccatum erit. Toler. de septem peccatis, 277. 63. Quarto, esse potest dolor de bono alterius, quia illo indignus est. Hic autem dolor, qui vocatur Nemesis, seu indignatio, & esse potest bonus, & malus; bonus esse potest, si cum debita moderatione doleas, tristitiam & indignitatem, quod beneficia publica, & officia reipublicæ indigni possideant; quia tunc doles, & tristitiam de aliqua actione peccaminosa, & mala, qualis est indigna horum bonorum possessio. Sic Toler. de septem peccatis. mor. cap. 64. & e. 65. Erunt autem malus saltem venialiter hic dolor, si doleas, quod mali pecunias possideant, & bonis fortunæ fruantur, ea tantum præcisè ratione, quia mali sunt. Sic D. Tho. 2.2. q. 36. art. 2. & ibi Caietan. Lessius. lib. 4. cap. 4. dub. 4. n. 17. Egid. Coninch. disp. 30. de charit. dub. 2. n. 26. Suar. disp. 6. de charit. sect. 4. 3. Toler. cap. 65. aduersus Petr. de Lorca, negantem esse peccatum. Sed ratio nostra, quia mali & peccatores iuste possident diuitias, & honores, (vt suppono.) Ergo inde non potest sumi causa honesta ad dolendum; videris enim diuinam prouidentiam incurare. Aliàs si casu perderent, non deberes impedire, posses tamen dolere, & tristari; quod diuitias possideant peccatores, si inde sumant occasionem peccandi, & tunc ex affectu charitatis procederes. Toler. e. 63. Item si doleres, eo quod ob eam causam iusti homines illis diuitiis priuantur, quia tunc esset actus misericordiæ in iustos. Suar. sect. 4. n. 2. Item posses inefficaciter tristari ob defectum conuenientis proportionis, qui adest, cum ij peccatores diuitiis abundant, & iusti illis carent. Valen. 2. 2. disp. 3. q. 13. p. 2. circa finem.

3 Quinto, denique potes dolere de bono alterius, eo quod per se, & ratione sui proprium tuum bonum diminuat: bonum, inquam, alterius potest esse occasio diminuendi proprium tuum bonum, sine eo quod aliquam vim tibi inferat, actionemque iniuriolosam exerceat; vt patet si existente te in aliqua ciuitate, in qua

nimis doctus, & peritus reputaberis, accederent alij æquè docti, tua doctrina, & pericia non tanti, vt antea æstimabatur, quia non est ita rara. Ecce quia ratione bonum alterius per se proprium tuum diminuat. Si ergo doles de bono alterius, quia huius diminutionis est causa, inuidus es, & peccas, & ex genere suo mortaliter. ita D. Tho. 2.2. q. 36. art. 2. & 3. Valen. disp. 3. q. 13. p. 2. in princ. Egid. de Coninch. disp. 30. dub. 2. n. 20. Nauarr. e. 23. n. 128. Bonac. disputatio 3. quæstione 4. de charit. puncto ultimo §. 2. numero 3. Reginald. lib. 17. numero 129. Suar. disp. 3. q. 4. de charit. p. ult. §. 2. n. 4. & alij communiter. Ratio est, quia hoc vitium est charitati contrarium, cum de bono proximi tristetur, & de malo illius gaudeat, quod verò gaudeas de malo illius, vel tristiteris de bono quia proprium tuum bonum, vel malum diminuit, non est sufficiens causa honestandi actum. Factor enim imminutionem propriæ excellentiæ malum esse, & dignum, vt de illo tristiteris: sed quia non solum de illo, sed de bono proximi per se, & non per accidens tristiteris, quia per se, & immediatè hanc imminutionem causat, de causa hæc tristitia mala est. Quod autem ex suo genere peccatum mortale sit, videtur constare ex illo ad Rom. 1. vbi plenus inuidia tradit Deus in reprobum sensum.

4 Lorca verò, 2. 2. q. 36. in addit. ad 3. art. affirmat inuidiam solum esse mortale, cum ita vehementer bono proximi inuidiam, vt ex illo affectu moueris ad iniuste remouendum proximi bonum, secus si absque hoc periculo inuidias, sicuti auaritia, & vana gloria, in qua non sunt peccata mortalia, nisi aliqua circumstantia mortali vestiatur. Et probari potest, quia dolere de bono proximi, quatenus tuum bonum diminuit, non est absolute de bono proximi dolere de illo, quatenus hunc effectum causet, & licet non causet media actione iniuriola, negati tamen non potest esse tibi molestum, & iniucundum. Siquidem tollit opinioem, & honorem singularem antea à te possessum. Ergo talis tristitia, & dolor non videtur inordinatus, vt peccatum mortale constituat. Adde, si doleas de bono alterius, quia inde proximus occasionem sumit te vexandi, non peccas, quia doles præcipue de tuo incommodo. Ergo idem erit, cum doles, quatenus ex te causat tibi incommodum. Nam esse causam per se, vel peccatens parum videtur referre.

5 Nihilominus retinenda est communis sententia ob rationem ibi dictam, ex qua fundamentum per sententia Lorca solutum est. Aliàs si fundamentum illud verum esset, non solum probaret inuidiam peccatum mortale non esse, sed neque esse peccatum, nisi moueretur inuidus ad remouendum iniuste à proximo bonum; quia dolere de bono alterius, si moderatè fiat, quatenus inde per accidens sumit alius occasionem me damnificandam, non est peccatum, vt supra dixi.

6 Aduerte sæpe inuidiam peccatum esse veniale tum ob imperfectionem consensuum, tum ob leuitatem materiz, vt in pueris contingit. Egid. Coninch. dub. 2. n. 25. Bonac. §. 2. n. 4. Valen. p. 3. 777. Sæpe transit in amulationem, & tunc non est peccatum, sicuti solent mercatores inuidere, quod alij eiusdem conditionis merces vendant, & lucentur, & ipsi non enim tam dolent de alieno lucro, quam quod ipsi eo careant: est tamen periculosus affectus ob singularem lucri appetitum. Coninch. sup. n. 25.

7 Computatur inuidia inter vitia capitalia, quia ex illa, tanquam ex radice alia vitia pupillant, scilicet odium proximi, suffurratio, detractio, gaudium in aduersis, tristitia in prosperis. De quibus S. Tho. q. 36. art. 4. & ibi Caietan. Lorca, Torres, & alij. Toler. de peccatis. cap. 67.

PUNCTUM III.

De Acedia, qua ratione peccatum sit charitati oppositum.

- 1 Desinitur Acedia.
- 2 Acedia specialis charitati contraria est dolere esse à Deo creatum sub obligatione seruandæ præcepta.
- 3 Dolere de præceptorum obseruatione ob illorum molestiam est acedia generalis.
- 4 Aliquando acedia generalis est peccatum veniale, aliquando nullum.
- 5 Acedia specialis semper est mortalis, nisi excusetur ex defectu pleni consensus.
- 6 Quæ vitia ex acedia oriuntur, & eorum malitia expenduntur.

Acedia est tristitia de bono spiritali diuino, & ex sine creationis nobis necessario; colligitur hæc definitio ex D. Thom. 2.2. q. 35. art. 2. in corp. & art. 3. ad 2. & ibi ferè omnes expostores.

2 Pro culus explicatione aduerte te à Deo esse creatum, vt filius illius sis adoptiuus, beatitudinisque heredes; cuius consecutionem plura sunt necessaria simpliciter, plura secundum quid, plura conuenientia. Necessaria sunt simpliciter, quæ sub præcepto graui prohibentur, vel imperantur; secundum quid sunt necessaria, quæ sub leui culpa mandantur. Conuenientia dicuntur, quæ obierunt mandatorum promouent, quæque vocantur consilia. Si igitur doleas, quod sic creatus sis, vt teneris auer-